

Год. IV

Юний, 1895.

Брой 6.

ПРАВСТВЕННО ТЕЧЕНИЕ ВЪ НАЦИОНАЛНИЯ ЖИВОТЪ.

Като говори за благоденствието на на-
родитѣ въ своята книга озаглавена *Поштин-
ческата Цѣлнотъ на Историята*, Г-нъ В. Е.
Леки казва: „Основата на националното бла-
годенствие се полага въ чистия домашенъ
животъ, въ търговска честностъ, въ високо
мѣрило за нравствена стойностъ и обще-
ственъ духъ, въ смѣлостъ, справедливостъ
и единъ видъ здравина и умѣренностъ въ
сжжденнето, което произтича толкозъ отъ
характера колкото и отъ ума. Ако искашъ
да си съставишъ мждро сжждение за бждъ-
щето на единъ народъ, наблюдавай внима-
телно да ли тѣзи качества се увеличаватъ
или отпадатъ. Наблюдавай особено какви
качества се считатъ най-важни въ общест-
вения животъ. Характерътъ отъпо-голъмали
или по-малка важностъ стапа? Мжжиятѣ, ко-
ито занимаватъ най-високи постове, да ли
сж мжжне, за които въ частния имъ животъ,
и независимо отъ партии, компетентнитѣ
сждии говорятъ съ истинско почитание?
Иматъ ли тѣ искрени убѣждения, съгла-
сенъ животъ, неуспорима честностъ?

Чрѣзъ наблюдение на това „нрав-
ственно течение“ може да се узнае ороско-
пътъ на единъ народъ (да ли той вървина-
прѣдъ или назадъ)“.

Има неуспорима истина въ горнитѣ ду-
ми. Но не трѣбва да се крие фактътъ, че
основата за най-високия частенъ характеръ
сеполага само въ онова Евангелие което Спнъ
Божийвъведевъ свѣта. Дайте на единъ народъ
това, и всичко което истинно клоникъмъ нацио-
нално благоденствие безъ друго ще послѣ-
дува. Въспрѣте това и нравственното уни-
жение става неизбѣжно. Това което Г-нъ Леки
казва „нравственно течение“ на единъ на-

родъ, не се произвежда случайно или отъ
человѣчески системи на социологията. То е
течение, чиито направление и бързина зематъ
началото си въ една свѣхестествена рели-
гия, която се опитва отъ частни сърдца, и
по този начинъ образува обществата въ
правда. Това, и това само произвежда въз-
вишения характеръ, който оздравява наци-
оналната моралностъ и благоденствие.

Ний не питаемъ голѣма надежда за на-
шето национално бждъще, освѣнъ до кол-
кото Евангелието закваси обществото съ
своята очистителна сила.

Това Евангелие напрѣдва ли между на-
шния народъ? Драго ни е да кажемъ, че тукъ
тамъ изъ нашето отечеството Евангелието
се проповѣдва въ своята простота, чистота
и сила; но трѣбва да исповѣдаме за голѣ-
ма жалостъ, че отъ амвонитѣ на така нарѣ-
ченитѣ народни църкви не се чуна живото
евангелско слово, което е „полезно за нау-
чение, за обличение, за поправление, за
наставление въ правдата, за да бжде чело-
вѣкътъ Божийсвършенъ, пригответъ за всѣ-
ко добро дѣло.“

Главното нѣщо, на което искаме но-
вѣйшитѣ социолози да обърнатъ внима-
нието си е това: въ своето оцѣненне на то-
ва „морално течение“, което оздравѣва на-
ционално благоденствие за въ бждъще, да
не прѣнебрѣгватъ факта, че това трѣбва да
почнува съ новородени сърдца. Признайте
първомъ Евангелието. Не малкуважайте
това, което само може да произведе истин-
ска нравственностъ. Често пѣти се случавъ,
че человекитѣ сж готови да обожаватъ нрав-
ственността като чувство, но не искатъ да
възвншаватъ онова божественно възраждение
въ сърдцата на человекитѣ, което само про-
извежда добродѣтеленъ характеръ.

ХИЛЯДАТА ОСТРОВИ.

Пишущий тѣзи редове е пжтувалъ по онази голѣма върволица отъ езера и рѣки, която се простира отъ мощната рѣка Св. Лаврентия до извора на Езерото Супериоръ (Горно).^{*} Хилядата острови сж разположени по рѣката Св. Лаврентий, на истокъ отъ града Кнингстонъ и се простиратъ нѣколко мили надолу по рѣката. Една скалиста и покрита съ дървета група, раздѣля мощната рѣка на много дълбоки и силни вадн. Освѣнъ това по голѣмина и видъ всѣки островъ много прилича на съседа си. Всѣки прави хубаво лѣтно мѣстопрививанне, гдѣто прѣзъ лѣтния сезонъ могатъ да се видятъ безбройни варки, носящи тѣзи, които сж избѣгали за малко врѣме отъ горѣщията, труда и безпокойствието на голѣмитъ градове.

Жално би било да види чловѣкъ тѣзи острови, а да не види цѣлата рѣка, поне до града Монреалъ. Нашата опитностъ като се спущаме на долу по пѣниящитъ се бързеи, е много по-жива, отколкото може да бѣде едно кратко прѣбиванне на островитѣ. Ний бихме прѣдпочели архинелага на Георгийския Заливъ, както го видѣхме около Цари Саундъ, или островитѣ на рѣката Св. Мария, изходятъ на Езерото Хюронъ, ако бихме желали да съединимъ разнообразие въ растителността съ тона което е грапаво и смѣло въ природата; но тѣзи които не желаятъ да се излагатъ на несгодности, а трѣбва да ходятъ по хотели, и хилядата острови по рѣката Св. Лаврентий доставятъ най-добритъ удобства ведно съ наслаждение на природата.

По-долу отъ хилядата острови пасаджерски параходи минаватъ прѣзъ нѣколко опасни бързеи. Единъ пилотъ Индиецъ се зема въ парахода, и чудесно управляние трѣбва да се извърши, додѣто параходътъ да прѣмине безопасно видимитъ и невидими скали надъ които водопадитъ яростно бучатъ. Въ нѣкои мѣста параходътъ толкозъ доближава скалитъ, щото е възможно чловѣкъ да ги досѣгне съ една дълга желѣзна кука.

Просто чудесно е дѣто никакви бѣди не сж се случили за много години. Има много легенди и приказки за това, що се извършили

Индицитѣ, когато бѣлитѣ сж били още нови въ страната. Ний сме виждали мѣдношарений Индиецъ да сѣди тѣй небрѣжно въ своята лодка отъ брѣстова кора на тѣзияростни води, както се люлѣ спокойно чловѣкъ на стола си удома.

Какъвъ урокъ бихме могли да научимъ отъ единъ пилотъ на рѣката Св. Лаврентий. Когато той отиде на кормилото той втречва обученото си око на нѣкой бѣлѣгъ по край брѣга нѣколко мили далечъ отъ мѣстото. Той не вижда опаснитѣ скали наблизу. Когато чловѣцитѣ прѣстанатъ да гледатъ на скалитъ на грѣха и искушението, що ги окружаватъ, и обърнатъ погледа си на Тогова който е великнитъ тѣхенъ бѣлѣгъ и образецъ — Христа — ще има помалко корабокрушения на вѣрата, религията и нравственността, за които свѣтътъ скърби.

Г. С. Д.

НЕПОТРѢБНИ ТОВАРИ

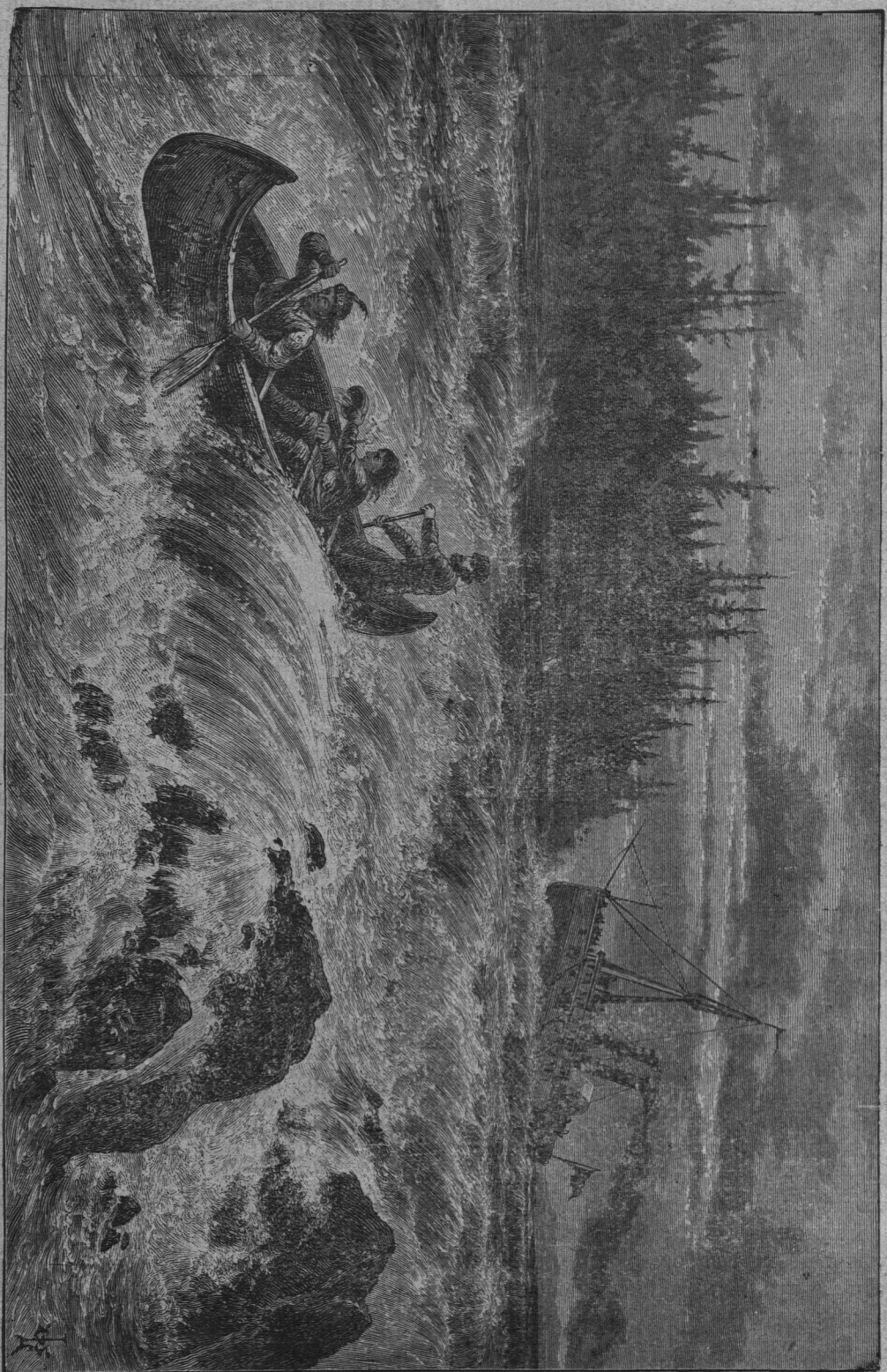
Непотрѣбнитѣ товари сж тѣзи, които обикновенно съиниватъ чловѣцитѣ. Товаритѣ, които смазватъ, сж обикновенно тѣзи, които ний нѣмаме право да носимъ.

Едно малко момиче гледало на корицата на своята география на картпната за митологическия Атласъ носящъ земния глобусъ на плещитѣ си. Привидната борба на якия мжжъ подъ тежината на грамадния глобусъ на плещитѣ му възбудила съчувствието му; и то се обърнало къмъ баща си съ загрижения въпросъ:

“Тате, защо не сложи онзи чловѣкъ тежкото нѣщо?” Бащата отговорилъ; “Онзи чловѣкъ, както много други чловѣци, мисли, че трѣбва да носи свѣта на плещитѣ си, но азъ съмъ съгласенъ съ тебе, че по-добрѣ е да го сложи.”

Тѣй е и съ много товари, подъ които пѣшкаме, по-добрѣ ще сторимъ да ги сложимъ. Ако бѣше наистина товаръ, който трѣбва да носимъ, то нашата молитва може да бѣде молитвата на стария богословъ, който казалъ: „Господи, или олекчи товарътъ ми, или уякчи гъргътъ ми;“ и ний можемъ да очакваме отговоръ на молитвата си. Но за непотрѣбни товари, ний нѣмаме право да просимъ свла за да ги носимъ. Да слагаме непотрѣбенъ товаръ е по-мждро отколкото да го оставимъ да ни смаже.

^{*} Заради това сме помолени да напишемъ кратко описанне за бързеитѣ прѣдставени въ картината на отсрѣщната страница.

ПРЪМИНУВАНІЕ БЪРЗЕНТЪ НА РЪКАТА СВ. ЯВРЕНТИИ, СЪВЕРНА АМЕРИКА.

ЛИ ХУНГЪ ЧАНГЪ.

Читателитѣ ни сѣ вече чели за сключаванieto на мира между Япония и Китай, и че Ли Хунгъ Чангъ, пълномощниятъ Китайски прѣдставителъ, е подписалъ мира отъ страна на Китайското Правителство. Ний даваме тукъ нѣколко интересни свѣдения за този забѣлжителенъ Китайски държавенъ мжжъ.

Прѣди отпавяннето на войната съ Япония и първнитѣ Китайски несполуки въ тази война, когато интригитѣ на неговитѣ неприятели въ двореца докарахъ неговото паданне, Ли Хунгъ Чангъ бѣше първъ министръ въ Китай, Подкралъ на Императорската провинция, Чий-Лий, и силата задъ прѣстола, която управлява смдбата на почти 500 милиона население. Въ своята провинция той има почти върховна контрола надъ едно население отъ близу 40 милиона. Той е ималъ повече власть отъ кой да е владѣтель въ Европа, освѣнъ Руския Императоръ, и той е билъ почти единичниятъ прѣдставителъ на Китайското правителство въ сношенията му съ чуждестранни вароди. Той ималъ власть и надъ Китайската морска сила. Неговата войска била най-добрата въ Китайската Империя.

Ли Хунгъ Чангъ е членъ на Хамилтоновата Колегия, най-ученото тѣло въ Китай, и той билъ много знаятъ по изпитаннето на императора. Неговото учение му издѣйствувало постѣтъ Воененъ Секретаръ на Генерала Ценгъ Кюо Фанъ, единъ отъ най-знаменититѣ държавни мжжие на Китай. и отъ този постъ той достигналъ да стане губернаторъ на Държавата Княнгси. Въ врѣме на Тай-Пингския бунтъ той билъ губернаторъ, и той билъ, който въ свръзка съ Американския авантюристъ Уорда и покойния Генерала Гордона, потушилъ бунта. Ли-Хунгъ-Чангъ билъ главнокомандующъ на имперскитѣ войски и бунтовницитѣ били исклани съ милиони. Прѣсмѣтва се, че десетъ милиони души били избити прѣзъ този бунтъ, и когато се потушилъ, щастнето на Ли-Хунгъ-Чангъ било направено. Това е било кждѣ 1850 год., и отъ тогазъ насамъ Ли-Хунгъ Чангъ е билъ ръководящата личностъ въ Китайската история. Той се въздигналъ отъ губернаторството и станалъ Ву-Чангси Подкралъ, и като такъвъ управлявалъ милиони души въ цент-

ралния Китай. Послѣ той билъ назначенъ Подкралъ въ имперската областъ Кантонъ. Столицата му Кантонъ е единъ отъ най-големитѣ градове въ Китай и има повече отъ единъ милионъ население.

Ли-Хунгъ Чангъ е чистъ Китаецъ, но е усвоилъ много модерни (нови) способности. Той има нѣколко прѣводачи, които му даватъ свѣдения за всичко що става по свѣта. Всичко що се обнародва въ Европа и Америка за Китай му се прѣвежда. Той въведе електрическата жлца въ Китай.

Великиятъ подкралъ е сега седемдесетъ и четири години на възраст. Той е шестъ крака и два палца високъ и е малко навенденъ. Пленцитѣ му сѣ широки и въ младитѣ си години той притѣжавалъ голѣма мускулна сила. Китайцитѣ отъ Тиенцингъ иматъ такъво страхопочитанне къмъ него, както и къмъ императора. Когато излиза той е принуденъ да зема една гвардия войници; той бива носенъ на голѣмъ столъ, и прѣдъ него вървятъ стражари да расчистватъ пътя.

Този „великъ старецъ“ Китайски е способенъ да върши толкозъ работа колкото Глядстоунъ въ днитѣ когато носѣше брѣмето на Британскитѣ политически работи.

Любимата му жена умрѣла прѣди една година; но втората му жена около четиридесетъ години на възраст, е още жива. Той има трима синове и двѣ дѣщери. Всичкитѣ му дѣца сѣ получили добро образование; тѣ сѣ били възпитани отъ единъ ученъ Американецъ.

Най-даровитото му чадъ е по-младиятъ му синъ, Лордъ Ли-Чингъ-Май, които е още при баща си, но е назначенъ на висока служба отъ Китайския Императоръ. Той е само седемнадесетъ години на възраст; но говори Английски като Американски университетски студентъ, и е вече получилъ добро Английско образование. Той притѣжава голѣми естествени дарби, и за него се прѣдсказва, че ще стори много за напредъка на Китай за въ бждще.

Человѣци, които не гледатъ съ гордостъ на благороднитѣ дѣяния на праотцитѣ си, никогъ нѣма да извършжтъ нѣщо, достойно да се помни отъ потомството имъ. — *Маколе.*

— Азъ съмъ человекъ, и нищо което се касае до человекитѣ не може да не ме интересува. — *Терениъ.*

ИСТОРИЧЕСКО ИЗЛОЖЕНИЕ ВЪ СТРАЗБУРГЪ.

Едно интересно изложение казва *Le Temps* се държи сега въ Стразбургъ по поводъ на общото събрание на Обществото за Изучаване Историята на Реформацията. Архивитѣ, библиотеката и музентѣ на изящнитѣ искусства, библиотеката на университета и заведеннето Св. Тома сж доставили твърдѣ интересни документи.

Университетътъ изложилъ Библията, прѣведена на Нѣмски отъ Лутера и печатана въ 1523 год. въ Витенбергъ, единъ катихизисъ отъ Маттия Целлъ, пазенъ въ съборната църква на Стразбургъ отъ 1525 г. насамъ. оригиналниятъ документъ за Смалкалдския договоръ въ 1531 год. и публикации съ саморъчнитѣ подписи на Калвина, Хедия, Вимпфелинга, Цвинглия и пр.

Между документитѣ испратени отъ заведението Св. Тома се намиратъ писма отъ Волфганга Мускула до Мартина Буцера (1525-1529 год.) едно писмо отъ Мартина Лутера до Волфганга Капита, друго отъ Тома Свингла до Мартина Буцера, една *Biblia cum glossa* печатена въ Стразбургъ 1480 год. отъ А. Руше. Между документитѣ доставени отъ градскитѣ архиви фигуриратъ едно писмо отъ Франциска Сикингена до Стразбургския градски началникъ (1522 г.), рапорта на отчетитѣ на засѣдащата, държани отъ градския началникъ и отъ съвѣта на XXI въ 1539 год; едно писмо отправено отъ Гайлера Кайзербергския до Стразбургския градски началникъ въ 1501 год.

Градската библиотека изложила една поредица издания отъ историята на Реформацията и печатани отъ 1520 до 1530 год. Най-пелѣ музейтъ на изящнитѣ искусства на града се прѣдставлява отъ голѣмо число печати на дърво, съ портретитѣ на Себастиана Бранта, Ивана Гайлера Кайзарбергския, Мартина Целла, Тома Мурнера, Гаспара Хедлея и пр.

Многочисленни и твърдѣ интересни автографи допълнятъ това твърдѣ интересно изложение.

При горѣпоменжатитѣ трѣбва да се прибави още единъ екземпляръ отъ „Евангелическата Месса съ хубава молитва“ (за която споменува *Journal de Genève*) и единъ „Псалтирь, пѣянъ въ Стразбургскитѣ църкви въ 1439 год.“ Тамъ се намира Стразбургската божественна служба, която прѣведена почти

буквално на Французски станала по-послѣ въведената въ Женева и въ повечето Калвинистки църкви божественна служба.

И. ПЕТРАНЪ.

Не толкова като водителъ на религиозната мисль, колкото въ качеството му на тълкователъ на общенародното мнѣние между нѣкои разрѣди Германски пастори, споменуваме тукъ името на И. Петрана. Въ Европа въобще има по-малко страхъ отъ дѣйствието на библейската критика върху евангелическото Християнство отколкото има въ Съединенитѣ Държави на Америка. Това произхожда, особено въ Германия, отъ смѣлото вѣрване, че истината е мощна и трѣбва да прѣдолѣе, и че начинътъ за откриване истината е насърдаване на свободното разискване. Туи вѣрване пакъ произхожда отъ строго логично прилагане принципътъ на свободата на частната (индивидуалната) съвѣсть, както се възвѣсти този принципъ въ днитѣ на Реформацията. На всичкитѣ тѣзи идеи ний бихме казали съ Апостола Павла: „Всичко е позволено, но не всичко е за полза.“ Петранъ вѣрва съ много други, че истинското и прилично критическо третиране на Библията помага да докаже вѣдната и всепобѣждающа сила на Християнството, като показва че Божнето Слово не е учение втѣлесено въ опрѣдѣлени форми и думи, но е жива сила, въ себе си постоянна, но вънкашно измѣняема, и която се оползотворява чрѣзъ ефективно (силно) свидѣтелство, писмено или устно. Той мисли че такава критика клопи да раскрие скъпоцѣната зародишь, която се прикрива отъ вънкашната черупка. Той твърдо вѣрва, че далечъ отъ да има вреда за дѣлото Христово, голѣма полза ще послѣдва отъ замѣстванне обичайното догматическо третиране на Библията съ историческото, и мисли че това се пояснява отъ настоящитѣ дѣйствителни условия, характерътъ на библейскитѣ документи, и историята на тѣхното произхождение, събиране и прѣдаване. Разбира се, никой не би отричалъ ползата отъ истинската критика; но серьезно разногласие въ мнѣнията би имало по въпроса, що е истинска критика. Петранъ не схваща пълното значение на библейската критика за вѣрата на църквата. Въ послѣдния анализъ, всичко това влияе върхъ нашитѣ идеи за Христа

и Неговото дѣло. Намистина, и ний вѣрваме, че окончателното слѣдствие отъ всичката критика на евангелските документи ще бже да се затулятъ ревящите уста на безвѣриците и да се въведе епохата, когато всички ще пматъ, поше, умственна вѣра. Но твърдѣ вѣрно е, че днесъ логическото слѣдствие отъ принципитѣ на радикалнитѣ критики е, че сериозно прѣчи на вѣрата въ Христа. Това не е защото критиката е крива или вредителна, но защото принципитѣ и прѣдположенията на голѣма часть отъ прѣобладающата критика сж криви, и то главно въ това, дѣто критицитѣ исповѣдватъ, че търсятъ истината, защото е истина, увѣрени за околчательнитѣ ѝ добри резултати, когато въ сжщностъ истината трѣбва да се търси за практическитѣ си цѣли.

ПОСЛОВИЦИ И ЕТИЧЕСКОТО ЕДИНСТВО НА ЧЕЛОЛѢДИТЪ.

Г-нъ Жанъ Хессъ въ единъ членъ на Парижкия в. Figaro разказва, че само миссионеритѣ въ Западна Африка поддържали идеята че Африканцитѣ трѣбва въ всичко да се считатъ човѣчески сжщества. Всички бѣли човѣци, съ които той се срѣщалъ въ дългитѣ си пътувания въ Африка, освѣтъ миссионеритѣ, казвали: „Негрътъ не е човѣкъ; той е скотъ, способенъ само да бже робъ и да се управлява отъ тоягата.“ Този обширно опитенъ пътешественикъ се завазема да докаже, че народнитѣ пословици на Африканцитѣ доставятъ достатъчно опровержение на този изгледъ, и при това, показватъ, че сжщитѣ морални идеи се намиратъ въ дивака на Конго както и въ високо цивилизования Парижки гражданинъ. Има изобилни паралели (сравнения) между пословицитѣ на Йорубасцитѣ и тѣзи на по-истинчени племена. Тѣ сж умни и мъдри, и откриватъ сжщствованията на вродена вѣра въ истината и правдата; и което е още по-впечатлително, тѣ въ сжщностъ признаватъ мѣрилото и принципитѣ на втората таблица на Моисеевия законъ. Г-нъ Хессъ е съвършено безопасенъ дѣто казва, че тѣзи правила не сж изобрѣтение на хора безъ значителна сила за наблюдение и изражение. Тѣ иматъ сжщитѣ лаконизмъ (забѣлжителна краткостъ), който характеризира пословицитѣ на Азиатски и Европейски народи. Етически различия показватъ такъво еднообразие въ всички части на Китай, Япония, Индия,

Персия, и сега между тѣзи най-груби Африкански плѣмена, което отбѣлжва единството на човѣческия родъ и всеобщността на моралнитѣ условия на които е приложимо Евангелието; защото нито човѣкътъ на рѣката Конго, нито ози на рѣката Темза отговаря напълно на етическитѣ мѣрила които неговата пословична мъдростъ възвѣстява.

Йорубасецътъ признава всеобща сжвѣсть, когато казува: „Когато сме прѣгрѣшили, наказанието не е далечъ; нито се бави; то се нарича гризение на сжвѣстѣта.“ Че познание на кривото е необходимо нужно за чувствително на осжждение, той признава въ изрѣчението: „Не трѣбва да се убива тойзи които е дѣйствувалъ отъ незнание.“ Има нѣкакво си познание за човѣческото естество въ хулавото изрѣчение: „Знаемъ кого любимъ, но не знаемъ кои ни любятъ“. Йорубасецътъ високо цѣни резултатитѣ отъ общата опитностъ които сж се кристализирали въ пословици: „Когато се изгуби една истина, тя се пакъ намира чрѣзъ пословица.“ Той не мисли, че хитростъ въ струвание зло освобождава чѣловѣка отъ послѣдствията на злото: „И най-хитрийтъ пѣлъхъ не може повече отъ небрѣжния да избѣгне капантъ“. Доволството и мисльта че блаженството не се намира въ вънкашнитѣ условия той изражава въ слѣдующитѣ думи: „По-добрѣ да е човѣкъ честитъ робъ, нежели злочестъ синъ.“ Ето и нѣкои общи пословици: „Гладътъ не допуца приеманието на друго чувствование тамъ дѣто си е“; „Не пожемъ да нарѣчмъ сжщото нѣщо брѣме и удовольствие“; „свободниятъ човѣкъ може да изгледва боязливъ, но той никога не се бои“.

Г-нъ Хессъ настоява на това че сжщата етическа основа се намира въ естеството на негритянскитѣ, бѣлитѣ, дивитѣ и образованитѣ раси. И ний казваме, че тѣзи негритянски и диви плѣмена не само иматъ сжщата нужда отъ Евангелието, но сж и тѣи способни за високо етическо развитие подъ Евангелието, както и кои да било други плѣмена известни на историята.

„Създалъ е (Богъ) отъ една кръвъ всичкия родъ човѣчески да живѣятъ по всичкото лице на земята, и опрѣдѣлилъ е прѣдварѣченитѣ врѣмена и прѣдѣлитѣ на населението имъ; за да търсятъ Господа дано би Го напипали и намѣрили.“

СРАВНИТЕЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ПРИВЪРЖЕННИЦИ НА РЕЛИГИОЗНИ СИСТЕМИ.

Достазабълъжителни сж уроцитѣ отъ послѣднѣото приброеие на Индия, особено по въпросътъ за относителното образование на разнитѣ религиозни общества въ ови пространи материкъ. Малкото общество—состояще отъ по-малко отъ деветдесетъ хиляди души—Парсийци показва най-голямъ процентъ лица, които знаятъ да четатъ и да пишатъ. Срѣднѣото число се подига отъ забълъжителното распространяние на образованието между женитѣ Парсийки, половината отъ които сж възпитани, поне до тамъ щото да знаятъ да четатъ и пишатъ. Евреитѣ, на брои седемнадесетъ хиляди, идатъ слѣдъ Парсийцитѣ, но малкото имъ число пакъ улеснява достигането на срѣднѣо число грамотни. Сжщото е истина и за малкитѣ Джански и Буддистки общества; около половината отъ мъжнетѣ знаятъ да четатъ и да пишатъ, но женитѣ сж неграмотни. Брахманитѣ и Мохаметанцитѣ показватъ ниско срѣднѣо число, по-малко отъ десетъ на сто за мъжнетѣ, и по-малко отъ едно на сто за женитѣ, които могатъ да се нарекатъ до неигди грамотни. Горскитѣ и планинскитѣ плѣмена стоятъ още по-ниско; твърдѣ малцина отъ мъжнетѣ сж грамотни, а отъ женитѣ ни една.

Сравнителното положение на Християнското общество не е каквото трѣбва да бѣде; само тридесетъ и три на сто отъ мъжнетѣ, и тринадесетъ на сто отъ женитѣ знаятъ да четатъ и да пишатъ. Двѣ нѣща, обаче, трѣбва да се зематъ въ съображение при разглежданіе този фактъ. Статистиката за Християнитѣ включва и Римо-Католическитѣ общества, дѣто не се обраца голѣмо внимание на образованието. Само Протестантитѣ биха показали по-големо срѣднѣо число. Но даже и тѣзи Протестанти сж повечето излѣзли отъ долнитѣ разрѣди, дѣто нѣма почти никакво възпитание. Тѣ сж издигнали съразмѣрността до удивителна степенъ, когато се помни, че най-грубитѣ и най-малко възпитанитѣ плѣмена често лжти *исцѣлю* сж се обръщали въ Християнството. Това е било истина за многото обращенци въ Майсоръ и между Телугусцитѣ, както и между Каренитѣ въ Бирмавия, и по-послѣ, между плѣмената досѣгнати отъ Американскитѣ Методисти

въ Нербуддаската долина и на сѣверъ отъ рѣката Гангъ. И наистина възпитателното подобрене между тѣзи по-прѣди отпаднали разрѣди е било толкозъ голѣмо, щото тѣ сж доставили голѣмо число отъ тѣзи които сж прѣминали правителственитѣ испити, което показва, че Индийскитѣ социаленъ строй може да се обърне отъ долу на горѣ. Това развитіе на по-долнитѣ разрѣди е до голѣма степенъ прякъ резултатъ отъ Протестантски миссионерски и възпитателни способи.

МЪЖЕНИЧЕСКАТА СМЪРТЪ НА ЕДИНЪ МИССИОНЕРИИ ВЪ МАНЧУРИЯ.

Благ. Уилямъ Чамърсъ Бърнсъ е бащата на миссинтѣ въ Манчурія. Като напусналъ Пекинь, той излѣзълъ на Ингъ-цу, пристанището на Ню-чангъ, въ м. Августъ, 1867 год. Наскоротой сезлъ простудилъ, и умрѣлъ като проповѣдвалъ на народа и помогналъ туземния си помощникъ Уангъ-Хуанъ да остане въ Манчурія, додѣто пристигнатъ други миссионери. Благ. Иванъ Россъ отъ Шотландската Съединена Прѣзвитериянска Църква, пристигналъ въ Манчурія отъ 1872 год. Ирландскитѣ Прѣзвитеріанци сж присѣдинили съ Шотландскитѣ, и образували една прѣзвитерія въ 1891 год. Работата е била твърдѣ успѣшна. Много Кореици прѣминали прѣзъ границата въ Манчурія, и чрѣзъ тѣхъ миссията испратила Евангелието въ сѣверна Корея дѣто прѣме прѣди „отшелнически народъ“ да се отвори на цивилизацията или на Християнскитѣ влиания откъмъ брѣга.

Между миссионеритѣ на Прѣзвитеріанитѣ въ Манчурія билъ и единъ младъ мъжъ на около тридесетъ години, който плѣзълъ въ работата въ 1888 год. Гладъ слѣдъ потопъ, опустошилъ една частъ отъ страната миналата година въ м. Май, и този младъ миссионеринъ, Благ. Яковъ Алленъ Уайли, билъ дѣятеленъ въ раздаване помощъ, и чрѣзъ това спечелилилъ признателността на народа и оздравилъ нови отваряния за Евангелието, и нова миссийска станция Фангъ Кангъ Пу, осемъ мили отъ Леао-Янгъ, дѣто Г-нъ Уайли живѣялъ съ нѣколко други миссионери. Друго интересно събитие било отварянето на нова църква въ самия Леао-Янгъ, подарена на миссията отъ мъжне, ко-

што още не първали въ Евангелието. Тоста-
нало по този начинъ. Нѣкои отъ ученикѣ
въ града рѣшили да се противятъ на еван-
гелскитѣ проповѣди чрезъ слова къмъ про-
столюдното върху священникѣ укази. Тѣ се
постарали да убѣдятъ помощника на мис-
сийската болница, пѣкой си Чангъ, да дър-
жи тѣмъ слова, и му прѣдложили много по-
голъма плата за тази работа отколкото полу-
чавалъ въ болницата. Чангъ не приелъ. Тѣ
тогазъ наели голѣма зала и я приготвили
за да държатъ словата си; но не успѣли
да зематъ позволение отъ градоначалника
за тази си цѣль. Най върлитѣ противници
сж оттеглили отъ тази работа, и слѣдъ съ-
вѣщание, по-умѣренникѣ, като останала за-
лата върхъ тѣхъ, прѣдложили я съ покъщ-
нината на миссията да я употребява за
проповѣждане на Евангелието; и на 18-й
Юний, 1894 год. Г-нъ Уайли и други от-
ворили залата за проповѣждане на Слово-
то Божие, като обяснили на народа пълно-
намѣрение и планѣтъ на своята миссио-
нерска работа.

На върха на неговитѣ успѣхи прѣми-
нала прѣзъ Манчурия войска за Корея. Ед-
на рота солдати, като минавали по главна-
та улица на Леао-янѣ срѣщнали Г-на У-
айли, който като ги видѣлъ поотбилъ се
малко за да ги остави да минатъ. Солда-
титѣ почнали да му се подиграватъ и да
му говорятъ неприлични думи. Той се по-
старалъ да се оттегли, но единъ отъ солда-
титѣ го ударилъ. Това се зело за знакъ и
отъ другитѣ, които яростно го нападнали.
Г-нъ Уайли билъ сваленъ на земята, про-
боденъ съ вожове, битъ съ дръжкитѣ на
пушкитѣ и злѣ рѣтанъ; офицеритѣ не сто-
рили нищо за да въспрѣтъ солдатитѣ, кои-
то, като си помислили, че сж го убили, трѣг-
нали си пакъ по пѣтя. Г-нъ Уайли не билъ
умрѣлъ, но билъ отнесенъ въ една къща гдѣ-
то нѣкои сж погрижили за него; но слѣдъ
нѣколко часа той умрѣлъ, като далъ по то-
зи начинъ на Манчурия онова плодородно
„сѣме на църквата,“ кръвта на единъ мѣ-
ченикъ. Скъпа цѣна е тази, която се пла-
ща съ живота на единъ младъ образованъ
и посвѣтенъ мжжъ; но ний не си наумява-
ме нито единъ примѣръ въ историята на по-
новитѣ миссии, дѣто църквата се е оттеглила
отъ кръвната ливия на убититѣ си миссио-
нери. Земята е постоянно занята до онаа
географическа ливия. Така ще бжде и съ Ман-

чурия, каквото и да стане съ Манчурската
династия въ Пекинъ и съ вассалната ѣ Ко-
рея. Между забѣлжителнитѣ нѣща, които
ще искатъ обяснение е и това, дѣто прѣдъ
Японо-Китайската война твърдѣ малцина
миссионери сж прѣтърпѣли прѣкъсване на
своята работа. Било покрай брѣга или на-
далечъ въ вътрѣшността, освѣтъ въ са-
мия театръ на военнитѣ дѣйствия, миссио-
неритѣ сж били тѣмъ безопасни както и въ
врѣме на миръ.

Религиозни Вѣсти.

Американскитѣ в. Independent (Незави-
симъ) дава твърдѣ интересна таблица за
волнитѣ помощи. до колкото е било възмо-
жно да се събератъ, дадени отъ църквитѣ
на Съединенитѣ Държави прѣзъ миналата
1894 год. Въ таблицата се прѣдставляватъ
двадесетъ и двѣ църкви, които иматъ 10,
760,686 причастници. Цѣлата сума отъ
всичкитѣ църкви възлиза на 439,508,275 л.,
което дава срѣднѣо число 40.80 лева на всѣ-
ки църковенъ членъ. Горниятъ сума вклю-
чава волни помощи дадени за разнитѣ мис-
сионерски, учебни и благотворителни прѣд-
приятия на разнитѣ църкви ведно съ жало-
вания за пастири и други разноски. Най-
високото срѣднѣо число волни помощи за
всѣки членъ се рапортира отъ Уневирсали-
ститѣ, именно 160,90 лева; но тази цѣвън-
редно голѣма сума за една не твърдѣ бо-
гата църква прѣдполага се да се постига
отчасти отъ тона че се включватъ сумитѣ
подарявани за обдарение учебни заведения,
които сумми не се рапортиратъ отъ пове-
чето други църкви. Послѣ идатъ Протес-
тантската Епископална Църква, 123.55 лева;
Конгрегационалистката, 92,20 лева (въ 1893
г.); Реформираната Епископална, 87.05 лева;
Реформираний Презбитериански Синодъ, 83.
70; Сѣверната Презбитерианска, 79.85 лева;
Съединената Прѣзбытирианска, 73.40 лева;
Реформираната Църква въ Америка, 73,25
лева; Моравската, 60.40 лева; Южната През-
битерианска, 47.40 лева; Методистката Епи-
скопална, 46.15 лева; Свободната Методис-
тка, 55.10 лева; Лутеранската, 42.65 лева,
и пр. Само една Негритянска се прѣдстав-
лява като такава, срѣднѣото число волни
помощи на която е 13.50 лева. Тази църква е
Африканската Методистка Епископална Църк-

ква. Срѣднѣото число отъ Баптисткитѣ църкви е 15.00 лева за всѣки църковенъ членъ. Ако срѣднѣото число волни помощи за всичкитѣ църкви 40.80 лева се поддържаше въ всичкитѣ Протестантски църкви въ Америка съ своитѣ 23,618,318 причастници, то цѣлата сума волни помощи щѣше да бѣде 963.422.375 лева. Горѣпоменжтй вѣстникъ прѣдполага, че дѣйствителната сума ще бѣде близу 750,000,000 лева.

СВЪВЪСКРЪСНАЛИ СЪ ХРИСТА.

Кол. 3; 1

Животътъ на Християнина е въскръсналъ животъ. Отъ старата мъртвостъ на грѣхътъ и отстранение отъ Бога, той е билъ доведенъ чрѣзъ Божията благодать въ опитността която го прави да усѣща, като че е въскръсналъ отъ мъртвитѣ. Отъ сега той има дѣлъ и мѣсто като на единъ въскръсналъ отъ гробътъ за да зема участие и да работи за тѣзи нѣща, за които той не е ималъ сила и желание да ги върши по прѣди.

Когато чловѣкъ умрѣ, той прѣминава прѣзъ голѣма опитностъ и промѣнѣние. Колкото и да бѣде занятъ, дѣятеленъ или заинтересуванъ въ занимаието си или търговията си, той при смъртѣта си трѣбва да ги остави на страна. Мѣстата които е посѣщавалъ, не ще бѣдѣтъ вече за всегда посѣщавани отъ него. Попрището на миналата му дѣятелностъ не ще бѣде вече посѣщавано отъ него. Той е напусналъ по-прѣжнийтъ си животъ и всичкитѣ интереси съединени съ него.

Нъ той не отива въ гробътъ за да стои тамъ. Има животъ слѣдъ този кратковременъ животъ, и той прѣминува отъ този животъ за вѣчното си сществование. Ако той е приелъ Божиятъ условия за спасение, той влиза въ онзи животъ на блаженство, за което той почти не е ималъ никакво понятие по-прѣди.

Това пояснява християнската опитностъ даже тукъ на земята. Прѣди покаянието си той е ималъ своя си кръгъ и своитѣ си ламтення, въ които се е интересувалъ. Той се е удовлетворявалъ въ грѣхътъ и суетата, и е нѣмалъ Бога въ мислитѣ си, нъ очитѣ му се отворихъ за да види злото и грѣхътъ на всичко това което е вършилъ. Той се покая, и убѣди чрѣзъ Божий Духъ да отлечи се-

бе си отъ по-прѣжнитѣ си съдружия. Той е мъртъвъ къмъ грѣха чрѣзъ истинно покаяние; отъ сега той е мъртъвъ за свѣтскитѣ нѣща. Той вече нѣма участие или интересъ въ тѣхъ. Той ги изоставя назадъ.

Той се посвѣщава Богу. Той отваря сърдцето си и живота си за Божественното влияние на Духа Господенъ, който дохожда да го направи ново създание. Водата на кръщението се поръсва върхъ него за да му даде новъ животъ. Той става живъ къмъ Бога. Той има нови привязанности, нови побуждения, нови желания, нови мотиви. Той е станалъ участникъ на царството Божие. Всичко ветхо е прѣминало; всѣко нѣщо въ което той сега се интересува е отъ новъ видъ, и по-високо отъ нѣщата които до сега е търсилъ.

Той е въскръсналъ за новъ животъ. Даже тукъ на земята той е ново създание. Той живѣе на свѣтътъ нъ не е отъ свѣтътъ. Той е членъ на царството небесно. Всяко небесно нѣщо обитава въ него. Той се е въздигналъ отъ старийтъ животъ на новъ, за да пришествува отъ сега съ Христа.

Въскръсналиятъ животъ, въ когото християнина живѣе и ходи е онзи съ когото той се труди да стане подобенъ Христу, и да върши точно това което Христосъ щѣше да стори. Любовта Христова го принуждава. Той се стрѣми да живѣе за Оногзи който умрѣ за него и въскръсна. Той ходи тихо прѣдъ Бога. Той търси най-първо и при всяко обстоятелство тѣзи нѣща които принадлежатъ на царството Божие. Той усѣща въ себе си силата за животъ нѣченъ; и има въ себе си плодътъ на святостъ и наградата на животъ вѣченъ.

ПУБЛИЧНО БОГОСЛУЖЕНИЕ.

Богослужението е най-високото и благородно занятие, въ което чловѣкъ може да бѣде занятъ. Това е поради безконечното съвършенство на божественното естество. Можемъ ли да си прѣдставимъ сщество абсолютно безконечно въ любовъ, мадростъ сила и светостъ! Богъ е великъ и толковъ благъ, щото най-високата цѣль, що може да прѣдложи на Себе Си е Своята слава; най-високата цѣль, що може да прѣдложи на Своитѣ създания е славата Божия. Най-великото нѣщо, що можемъ да сторимъ

е да признаемъ Неговото величие; най-високата честь що може да има чловѣкъ е да почита Него.

Поради самата причина, че Богъ е абсолютно безконеченъ, трѣбва да има много нѣща въ божественното естество, които смъртните не могатъ да разбератъ. Заради това ний не трѣбва да се прѣпъваме о ученieto за Св. Троица. По-мѣдро е да приемемъ ученieto на Библията, да ли го разбираме или не. Ний изискваме отъ дѣцата си да приематъ истината, що имъ казваме, която истина тѣ ще разбератъ, когато порастатъ. Нѣма съмнѣние, че има много нѣща въ божественното естество, които не ни сѣ още открити, защото не можемъ още да ги приемемъ.

Прѣцието за ученieto на Св. Троица въ четвъртото столѣтие е било най-силната борба прѣзъ която е била повикана нѣкога да прѣмине Християнската Църква. То раскла-ти църквата до самитѣ ѳ основания. То върлува сто години. То се води на Гръцки езикъ отъ мѣжиге, които сѣ можали да мислятъ въ първообразния езикъ на Новия Заветъ, и които сѣ били обучени въ тѣка философска школа, и Богъ чрѣзъ Своето провидение и Своя Духъ доведе църквата до право рѣшение.

Чловѣцитѣ сѣ били оправдани чрѣзъ вѣра и прѣди прѣмето на Мартина Лутера, но това учение не е било ясно опрѣдѣлено. Въ Лутеровото врѣме подъ натиска на силно прѣние въ отговоръ на молитва Църквата прие специално божественно освѣтление за разрѣшението на този въпросъ, и той се рѣши за всѣко врѣме. Тѣй и въ четвъртото столѣтие подъ натиска на силна борба, въ отговоръ на молитва църковнитѣ отци прие специално божественно освѣтление за разрѣшение прѣцието за ученieto на Св. Троица, и то се рѣши за всѣко врѣме, и това бѣше най-важното единично събитие, що се е случило прѣзъ послѣднитѣ хиляда и осомъ стотинъ години.

Въ всѣкъ нѣкъ Църквата се е издигала и е разбирала по ясно нѣкоя божественна истина, или нѣкоя по-висока форма на религиозенъ животъ и хиляда осемъ стотинъ години се изминахъ прѣди тя да приеме вѣднхновенieto за Чуждестранни Мисии.

Нѣма ли църквата на блиското бѣдъще едно важно послание да изпълни по дѣлото за по-високо и по-доховно богослуже-

ние? Ний имаме нужда отъ мощна духовна сила въ това отношение. Има твърдѣ обширни неиспълнени възможности тукъ. Ний имаме нужда, когато отиваме въ църква, да осмѣстимъ безконечното величество и съвършенство Божие, да усѣщаме, че най-облагородителното отъ всички занятия е да се покланяме Богу. Видѣнието на божественнитѣ съвършенства е най-високата радост на небото, и това самопроизвольно се изразява въ поклонение. Нашето земно църковно богослужение е подражание на небесното. Трудно е да осмѣстимъ идеалитѣ си. Цѣлата служба отъ начало до край трѣбва да се води съ главната цѣль прѣдъ видъ. Дълги молитви и дълги слова (проповѣди) които насърчаватъ насикъ на невнимание, сѣ неумѣстни. Извѣстия да се правятъ съ колкото е възможно по-малко думи. Четението отъ Св. Писание да става безъ бѣлѣжки или тълкования *). Обяснителни бѣлѣжки, колкото добри и да сѣ отниматъ отъ впечатлителността на Божие слово. Чудно понижение става отъ Божиитѣ думи до чловѣческитѣ думи. Въ нѣкомъ църковни събрания извъредно художественно пѣние може да побърка на цѣльта, която трѣбва да се има прѣдъ видъ въ богослужението. Има мѣсто за много голѣмо подобрене въ усърдието, духовността и впечатлителността на публичното богослужение.

ПРИТЧАТА ЗА БЕЗПЛОДНАТА СМОКОВНИЦА. (ЛУКА 13; 6-9.)

Тази притча пояснява дълготърпението и строгостта Божия. „Нѣкой си чловѣкъ имаше въ лознето си насадена смоковница.“ Лознето тукъ означава свѣтътъ; посрѣдъ свѣтътъ Иудейскитѣ народъ бѣше поставенъ за да принесе много плодъ за слава Божия. Но притчата, ако и да бѣше направо отпавена на Иудейтъ, има и всеобщо прилаганне; защото както Израиль прѣдставляваше всички и всѣкого отъ тѣзи, които по-послѣ щѣхъ да бѣдѣтъ избрани отъ свѣта за привилегитѣ на едно блиско познание за Бога, заради това тукъ има и прѣдупреждение за Язическата Църква и частно за всѣкого.

*) Това е въобще добръ да се сѣдѣ като общо правило. Ний сме слушали покойния Спирджонъ да прави твърдѣ укрѣпки по кратки бѣлѣжки при прочитанieto на Св. Писание въ своята голѣма църква въ Лондонъ; но Спирджоновитѣ сѣ твърдѣ редки.

„И дойде да търси плодъ на нея и не намери.“ Има чудесно приспособление въ простия образъ, който се намира на много мѣста въ Св. Писание, дѣто се сравняватъ чловѣцитѣ съ дървета, и дѣлата имъ съ плода на дървото, защото плодътъ на дървото, както дѣлата на единъ чловѣкъ, е органическото изрѣчение и излияние на вътрешния животъ, а не нѣщо произволно притурено и привързано изъ отвънъ (Пс. 1; 3. Иер. 17; 8. Иоан. 15; 2, 4. Рим. 7; 4).

Въ старо врѣме пророцитѣ бѣхъ изобличили народа за това, че като бѣхъ опрѣдѣлени да принесжтъ много плодъ за слава Божия, тѣ не бѣхъ изпълнили цѣлта за която бѣха поставени въ свѣта; и сега най-великиятъ отъ пророцитѣ изрично повтаря обвинението.

„И рече на лозарьтъ: Ето три години какъ идж да търся плодъ отъ тази смоковница, и не намервамъ; отсѣчи я, защо да запразня и земята.“ Това запразняние земята подразбира нѣщо повече отъ това, че дървото е завземало мѣстото, което би могло да завземе друго плодотворно дърво. Безплодното дърво е повреждало земята, като е давало вредителна сѣнка и привличало на себе си тлъстината, която би могла да се дава на дървета, давающи нѣщо въ размѣна. Така е било съ Старо-Еврейската Църква, която не само, че сама не прѣнесе плодъ на правда, но чрѣзъ нея се похули Божието име между Язичниците (Рим. 2; 24); Иудеитѣ прѣпятствуважъ по много начини на распространението познанието Божие между други народи, чрѣзъ

„А той отговори и рече му, Господарко, остави я и това дѣто, докѣ разкопая около нея и насяна торъ.“

зловреднитѣ влияния на своята гордостъ и лицемерие. (Мат. 23; 13, 15); но това което е истина за една църква е не по-малко истина и за единъ грѣшникъ, който не просто е самъ безполезенъ прѣдъ Бога, но чрѣзъ растленния си животъ, е спънка и съблазнъ на други въ пътя на благочестието. Върху думитѣ, „Отсѣчи го“ Св. Василий твърдѣ хубаво ни капи да заблѣжимъ любовта, която се показва даже и въ заплашването Божие „Това,“ казва той, „е свойственно на милосърдието Божие къмъ чловѣцитѣ, че Той не докарва наказание мълчеливо или тайно; но чрѣзъ Своитѣ заплашващия първо възвѣстява, че сж настанали, и по този начинъ приканва грѣшнитѣ на покаяние.“ Прѣ-

ди да почне отсичането сѣкирата лежи при корена на дървото (Мат. 3; 10); лежи тамъ за да бѣде готова за работа; но лежи такожде, щото ако е възможно, този знакъ на това, що се заплашва да може да отвѣри дѣйствителното изпълнение на заплашването.

„А той отговори и рече му, Господарю, остави я и този лѣто, докѣтѣ раскопи около нея и насили торъ; и ако даде плодъ, добръ, ако ли не, подира това ще я отсичешъ.“

Лозарьтъ, който се моли за дървото и желае да прѣдотвѣрне сѣдбата му е самия Сия Божий, Ходатайтъ за чловѣцитѣ. Не че Отецъ и Сия иматъ различни мѣстия относително грѣшницѣтѣ, като че свѣтитѣ на Отца сѣ свѣтъ, а на Сина милость; защото правда и милость не сѣ качества въ Тогова, който е правда и които е лѣбовъ; заради това тѣ не могатъ да се поставятъ едно срещу друго, защото тѣ сѣ сжщественото Негово битие. Но въ голѣмата си грижа да избѣгнемъ това заблуждение, не трѣбва да изпадамъ въ противоположното нему, като непушаме отъ очи дѣйствителността на Божия гнѣвъ противъ грѣха, — дѣйствителността на жертвата Христова, не просто отъ тая страва която гледа къмъ чловѣцитѣ, но и отъ тази която гледа къмъ Бога; тази жертва е наистина умилостивление Божие, не просто утѣрение за Божията лѣбовъ къмъ чловѣцитѣ. Какъ да се примирятъ тѣзи двѣ заблуждения се показва въ тѣзи думи: „Агнето заклано отъ създаване мира (Отк. 13; 8); „прѣдопрѣдѣлено прѣди създаване мира“ (1 Пет. 1; 20). Явно е, че Иисусъ е посредникътъ или ходатайтъ, защото само Той, комуто е повѣрена всѣка сѣдба, би могълъ да приеме заповѣдта, „Отсичи я“; на чловѣци въ никой случай не би могла да се даде тази заповѣдъ.

Този великъ ходатай се моли за чловѣцитѣ, но пакъ не за да слѣдватъ всѣкога неваказани въ грѣховѣтѣ си, но само за да се суспендира (спре) за малко врѣме прѣсѣдката имъ; и така да узнае да ли ще се обрънатъ и покаятъ; тѣй както и лозарьтъ се тукъ моли за безплодното дърво, не за да се остави да стои всѣкога, (защото, на противъ той приима осажденето му за справедливо, ако би да остане безплодно), но моли да се остави още една година Прѣзъ тази година той ще ископае около него и насиле торъ. Чрѣзъ тѣзи срѣдства се означава въ духовно отношение онова умножение на

благодатниятъ срѣдства, което тѣй често се дава на чловѣци и народи въ послѣдния периодъ на тѣхното испитание, и токо прѣди да се оттеглятъ за всегда тѣзи срѣдства. Тѣй прѣди потопа тѣ имаха Ноя, „проповѣдника на правдата“, — прѣди всичкитѣ катастрофи на Еврейския народъ нѣкои отъ ной-отличнитѣ пророци, като Иеремия прѣди прѣвземането на Иерусалимъ отъ Халдейцитѣ — и прѣди окончателното му разорение тѣ се радваха на служителството Христово и на онова на Неговитѣ Апостоли. Това послѣдното се означава тукъ: оная по-богата доставка на благодать, онова по-свободно излияние на Духа, което послѣдува по смъртѣта, възкресението и възнесението Господне. Тѣй и Теофилактъ: „Ако и да не станемъ по-добри чрѣзъ закона и пророцитѣ, нито принесохъ плодъ или покаяние, Азъ ще ги напою съ Своиѣ учения и страдания; може би че тогазъ ще принесѣтъ плодове на покорностъ.“

Нѣма съмнѣние, че ако животътъ на чловѣцитѣ отдѣлно се напишѣше тѣй пространно както животътъ на народи и църкви, и ний да можахме по този начинъ да четемъ единия тѣй ясно както и другия, ний щѣхме по-често да забѣлѣжимъ, че това което е истина за единитѣ е сжщо истина и за другитѣ: щѣхме да забѣлѣжемъ критически минути въ живота на чловѣцитѣ, съ които минути е свързано всичкото бѣдѣще, и на които то съисѣмъ се обръща, — врѣмена на благодатни посѣщения, които прѣди всичко е падло жало тѣмъ да ги знаятъ, и да ги не оставятъ да прѣминатъ безъ да се ползватъ отъ тѣхъ. Такова врѣме на посѣщение за Еврейския народъ бѣше служителството на Господа и на Неговитѣ Апостоли (Лука 19; 42); тогазъ бѣше послѣдното раскопаване на около и наторяване на дървото, което бѣше останало толкова дълго врѣме безплодно. Но то така си остана безплодно; заради това се свърши и денѣтъ на милостѣта му; и както тука се заплашва, то безпощадно се отсѣче. Наистина, въ притчата, Господъ нашъ положително не твърди, че то остана безплодно до край; но внушава и противното като нѣщо възможно: „Ако даде плодъ, добръ,“ защото по този начинъ вратата на покаянието още остава отворена; свободната воля на чловѣка се признава и почита, и никой другъ освѣнъ самъ той не може да направи сѣдбата си неизбѣжна.

Наука и Механика.

НЕЧИСТОТИТЪ ВЪ ЛЕДА

Наистина се вижда твърдѣ странно, дѣто много хора, които упражняватъ голѣма прѣдосторожностъ относително водата що пиятъ, твърдѣ рядко имъ дохожда на умъ да си помислятъ за чистотата на леда, който употребяватъ. Това състояние на работитѣ не съмнѣнно до голѣма степенъ се дължи на популярната едно врѣме теория за прѣчистванieto на водата чрѣзъ замръзване. Въ сжщностъ поради образуването си въ особенни излоподобни кристали, ледътъ може и дѣйствиелно държи значително чуждо вещество механически затворено. Прѣзъ послѣднитѣ години махалото може би че се е залюлѣло на другата страна. и утвърждения сж се правили, които не само отричатъ, че водата никакъ не се прѣчиства чрѣзъ кристализиране, но които отиватъ и до тамъ щото казватъ че нѣкои бактерии ви-рѣяли въ тази долня температура.

Да ли може да има каква да е дѣятелностъ на бактерии на тази долня температура остава още да се докаже. Бактериитѣ по необходимостъ не измератъ изведижъ при замръзване на водата, но въ по-дълго или по-късо врѣме жизнеспособността имъ се изгубва. Испитианieto леда за нечистотии трѣбва да се води съ голѣма грижа за да се достигне до прави резултати. Заключениеята отъ изслѣдванieto въ 1888 год. отъ Массачусетското Държавно Санитарно Бюрó на петдесетъ и осемъ изпори на ледена доставка сж били както слѣдва:

„Въ образуването на ледъ шарѣтъ и соленото вещество на водата сж свършено прѣмахватъ, и такожде всички освѣнъ тринадесетъ на сто отъ други нечистотии. Сжщото парче ледъ различава по качество въ разнитѣ си части. Веществата въ растворъ се исключаватъ отъ леда въ по-голѣми пропорции отколкото онѣзи които сж размѣсени съ водата. Отъ различнитѣ видове ледъ распрѣдѣлени като свѣженъ ледъ, мѣхуренъ ледъ и бистръ ледъ, първитѣ два разрѣда съдържатъ много по-голѣмъ процентъ нечистотии отъ послѣдния, а най-горнята третя частъ на леденото парче въ всички случаи носи по-голѣмъ процентъ нечистотии отколкото по-долнитѣ двѣ трети.“ Въ свѣжния ледъ сж намѣрили 81 на сто повече

бактерии отколкото въ самата вода. Ледътъ, като цѣло, съдържалъ само десетъ на сто, а бистрийтъ ледъ само двѣ на сто. Всички-тѣ органическитѣ нечистотии на свѣжния ледъ сж шестдесетъ на сто отъ онѣзи на водата, на ледъ (на свѣженъ ледъ) дванадесетъ на сто, и на бистръ ледъ шестъ на сто. Въздухътъ обяснява една частъ отъ органическото вещество въ свѣжния ледъ. По-важно и отъ числото бактерии, които може да се намиратъ въ леда е видътъ на леда. т. е. какъвъ видъ ледъ употребяваме. Заради това не трѣбва никакъ да се употребява ледъ направенъ отъ вода, която не е била добра за пиење.

Възденie на велосипеди отъ дъна: Възденieto на велосипеди е починало исче и у насъ да се въвежда, особено въ по-голѣмитѣ градове. Както въ много други нѣща тъй и въ това се причинява голѣма вреда отъ чрѣзмрностъ. Ето какво казалъ по този въпросъ единъ докторъ въ едно словце къмъ студентитѣ на една колегия въ Англия: „Възденieto на велосипеди не е исключение отъ златното правило на умѣренностъ въ всичко. Бързотата е която убива, и за жалостъ повечето велосипедни клубове въ (Англия) се виждатъ наклонни да насърчаватъ надприписанieto. Това е голѣма погрѣшка: то прави простото прѣминуване пространство цѣлъ, когато трѣбва да е само срѣдство къмъ цѣльта. Безопаснитѣ велосипеди, които сега сж на мода, насърчаватъ, ако не принуждаватъ, единъ видъ възденie, което поврежда гърба и снива гърдитѣ. Слѣдствието върху момчета и младежи, които не сж добръ развити е не съмнѣнно твърдѣ вредително, и ний трѣбва да гледаме съ недовѣрие на свѣта даванъ на родители отъ нѣкои доктори, да оставятъ дѣцата си да въздатъ на велосипеди съ двѣ колела. Велосипеди съ три колела сж по добръ приспособени за дѣца. и ако сж отъ сгодна голѣмина и здраво направени, то употребенieto имъ отъ дѣца ще бжде даже полезно, ако упражнението е умѣренно.

—
Берлинъ и Виена сж съединени съ телефонъ, и сега има достатъчно работа между двата града, щото да има нужда и за друга линия. Тая телефонна линия е била продължена до Трнестъ отъ едната страна

и до Хамбургъ отъ другата, щото цѣлата линия има почти хиляда и петстотинъ километра дължина. Очаква се наскоро Хамбургъ да се съдини съ Копенхагенъ, който градъ е такожде присъединенъ съ Шведската система, която има дължина около хиляда и четиристотинъ килом; тогава ще стане възможно щото сѣверна-Швеция да се съобщава по телефонъ съ Южна Австрия.

Иосифъ Ветцлеръ въ списанието Scribner казва, че съ врѣмо всичкитѣ желѣзнопътни линии ще се каратъ съ электричество. Промѣненето отъ пара въ электричество е почнало въ кжситѣ желѣзнопътни линии и близо при голѣмитѣ градища гдѣто приносътъ е тѣжъкъ и треноветѣ вървятъ бържѣ и често. Электричеството ще продължава да се прилага отъ линия на линия и съ врѣме ще се приложи и за дългитѣ линии. до кѣтъ замѣсти парата съвършено; въ този идеалъ за желѣзнопътни линии съ электричество не ще се осмѣществи до кѣтъ друго поколение на служащи не настане, което не е до толкозъ привързано на настоящитѣ режимъ.

Въ една лекция държана наскоро въ Единбургъ прѣдъ Кралското Общество за Наукитѣ, Проф. Петрие обявилъ, че скоронии раскопки изъ сѣверната частъ на Тиви сочали насмѣщеността около три хиляди години прѣди Христа на едно племе съвършено различно отъ Египтянитѣ. Кои сѣтъ, и отъ гдѣ сѣ допле е невъзможно; въ върва се че може да припадлѣжтъ на сѣщото источно прѣселение, което осковало Аморейския народъ, и че тѣ разрушили Египетската цивилизация при свързка на старото царство.

Слухъ се прѣснѣлъ отъ Парижитѣ вѣстници, че Д-ръ Нансенъ открилъ сѣвернитѣ полюсъ, и че оказалъ Норвежкото знаме на върха му: но въобще този слухъ не се върваше. Слухътъ си води началото отъ явяването на два или три балона въ Швеция и Финландия. Балонитѣ дошли отъ еднѣ полюса съ единъ сѣвѣрозападенъ вѣтръ, и понеже е добръ извѣстно, че Нансенъ Джаксонъ земали балони съ себе си, лесно било да се каже, че важни новини се носили съ тѣзи балони. Въ балонитѣ не сѣ

били намѣрени и какви новини тѣ носятъ не се знае още.

Интересенъ фактъ става явенъ въ свързка съ желѣзнопътната линия между Яфа и Иерусалимъ. Турция дала позволение за построяването, Франция основала капитала, Белгия доставила половина отъ релситѣ и камънитѣ въглища, Англия другата половина, Полша и Швейцария доставили индженеритѣ и работницитѣ, Гръция доставила готвачитѣ, Съединенитѣ Държави въ съдружие съ Германия пратили индженеритѣ за да измѣрятъ пътя за пръвъ пътъ, Филадельфия доставила машинитѣ. Не е чудно че народитѣ могатъ се съедини за извършване по-важната работа, повръщането на Евреитѣ въ Палестина.

Най-последното чудо по электрически изобрѣтения е телеграфирането отъ Шотландия на островъ Маллъ безъ посредството на телеграфни жици между двѣтъ станции. Принципитъ не е новъ, но до сега прилагането му се ограничавало на малки разстояния по сухо или по вода. Въ горния случай, той се е употребилъ успѣшно на дълги разстояния прѣзъ въздуха. Ако това може да се направи практично, то важни промѣнения въ телеграфнитѣ и телефонни системи сѣ неизбежни. Прѣмахването на грознитѣ и опасни жици ще бѣде полезно въ много отношения.

Д-ръ Джонъ С. Виллингтъ подържа, че никакви отровни или заразители бактерии не се съдържатъ въ издишанъ въздухъ, нито даже въ издишанъ отъ озичевъ чловѣкъ въздухъ. Само когато болнитѣ кашли или киха издишането носи зародишитѣ на болестъ. Никога въ самия въздухъ не се респространява такава болестъ. Вънъ отъ въпроса за вдихане отровно органическо вещество, дишането чистия въздухъ въ планинитѣ не осигурява специално освобождение отъ болестъ повече отъ дишането въздухъ въ най-нечиститѣ мѣста на единъ градъ.

Единъ процесъ за замръзаване на млѣко се е изнамѣрилъ въ Норвегия, чрѣзъ който става възможно да се испраща този артикулъ въ голѣмо количество въ Английскитѣ градища.

Селско Стопанство.

Църъ за Горчиво Млѣко: — Може да не е нѣкоя трѣва причината на горчивъ вкусъ въ млѣкото, и може да е; щѣше да ни помогне да разберемъ това нѣщо, ако да се испратѣше мостра отъ тази трѣва на опитни по тази работа лица. Трудно е да се надивне на дѣйствието на храната върху млѣкото, понеже вкусътъ на растението се дължи на единъ видъ есенциално масло въ тѣхъ; и понеже то не е лѣтяще (исхвъркателно), то не може да се прѣмахне чрѣзъ развѣтриване на млѣкото. Ако растенията отъ които се оплакватъ скотовѣдцитѣ, биха могли да се истребятъ по нѣкой начинъ; това щѣше да бѣде най-добриятъ цѣръ, ако ли не, то притуряние чайна лъжица отъ растворъ на селитра въ едно тенеке млѣко отъ около 4½ литри може да неутрализира или да прѣмахне лошаваия вкусъ. Но има и другъ горчивъ вкусъ въ млѣкото, който се причинява отъ особено бродение, (киснене) що се дължи на особенъ организъмъ, който нѣкакъ си се поема отъ млѣкото. Повѣкогашъ тази горчивина се дължи на вътрѣшна болестъ на кравата, а тази болестъ може да се дължи на организъмъ въ кръвта на кравата. Ако тойзи е случайтъ, цѣрътъ е да се даде на кравата една унция *хипосолфатъ сода* въ 4½ литри лѣнено сѣме, и да се повтори и вториятъ день. По нѣкогашъ се случаваша, когато се подвари млѣкото горчивиятъ вкусъ се изгубва. Подваряването убива всички зародиши въ млѣкото и може да прѣмахне чрѣзъ испарение и неприятни мирисми.

ПЪЛХОВЕ ВЪ ПОДНИЦАТА.

Подниците (маазитѣ) трѣбва всѣкога да се строятъ тѣй щотъ да бѣждатъ свободни отъ мишки и пълхове. Щомъ тѣ се завѣдятъ въ стѣнитѣ или подъ пода (дюшемето) почти невъзможно е да се прѣмахнатъ, и ако би да се отровятъ, то лешоветѣ имъ сж по-лошави отколкото да се оставатъ живи. Заради това струва си да мисли чловѣкъ за постройката на подницата си.

Подътъ (дюшемето) трѣбва да се направи отъ цѣли надъ единъ пластъ ступени камѣние добрѣ набити. Пълхове не могатъ да копаятъ подъ такова дюшеме и не могатъ по този начинъ да влѣзатъ въ

подницата. Послѣ стѣнитѣ трѣбва да сж направени отъ камѣкъ измазанъ съ хорасанъ, и всичкитѣ растружи да се изпълнятъ добрѣ съ малки камѣчета за да бѣде стѣната стѣгната. Основата на стѣната трѣбва да се ваправи най-малко 6 палца по-широка отъ външната стѣна, защото тѣ ще се стараятъ да си пробиятъ пътъ по край стѣната и отдолу, но нѣма да сполучатъ. Киришитѣ на дюшемето надъ стѣната, и стѣната да се правятъ токо около крайщата на киришитѣ. Това такожде оздравѣва здравина въ киришитѣ и не допуца гниение, и нѣма нищо по-добро за спазване дѣски отъ жарѣта.

Когато домати се присадятъ не коренитѣ на картофи, което може лесно да се извърши по причина на сродството на двѣтъ растения, коренитѣ на картофитѣ принасятъ плодътъ си, и когато клонъветѣ облагородени съ домати продължаватъ да принасятъ сжщо домати. Нѣкои отъ земледѣлческитѣ вѣстници това облагородяване считатъ неестественно и чудно, но нѣма нѣщо по-чудно отъ нѣкое друго присаждане. На дюля се присажда круша, но коренътъ е още дюля ако и да присаденитѣ клонове принасятъ круши. Имало е случаи гдѣто присадятъ да повлиява върху корена, но до такава малка степенъ, щото едвамъ сжщественно да измѣни свойственноститѣ на дървото.

Единъ Американски земледѣлецъ е правилъ опитъ и доказалъ че овошки принасятъ плодъ всяка година ако се гледатъ както трѣбва. Той казва причината защо дърветата не даватъ всяка година плодъ е понеже тѣ били останени по прѣжната година да принесжтъ повече плодъ отъ колкото можахъ да принесжтъ безъ да се поврѣдятъ. Той направилъ опитъ само върху присади. Отъ едно дърво само той откъсналъ повече отъ 2000 малки крушки. Разрѣдяването на плода на едно дърво не само клонови да дава всяка година, но и оставалия става по-бѣдъръ и по-вкусенъ. Той не виждалъ нѣкоя си причина защо тѣзи които желалъ да иматъ добръ плодъ всяка година наредъ, защо да не обиратъ доста отъ цвѣта или плода прѣди да сж порасли. Така сжщо той казва когато корена на единъ мисиръ има повече кочана отъ колкото е нужно за да бѣждатъ добри, нѣкои отъ кочанитѣ де се откъснатъ щомъ се явятъ.

Домакинство.

ПРОСТИ ЦѢРОВЕ.

Проститѣ цѣрове често сж твѣрдѣ полезни. Лимонитѣ и общеупотрѣбителната соль иматъ много качества които ги правятъ полезни. Сокътъ отъ лимонъ безъ захаръ често помага на тѣзи, които страдатъ отъ главоболие, и сокътъ на половинъ лимонъ земенъ три пѣти на день помага на тѣзи които страдатъ отъ ревматизмъ. Нѣма нѣщо по-добро за трѣскавъ четовѣкъ отъ лимонитѣ, или за кашлица която почти задава челоуѣка. Слѣдующета рецепта е била опитана успѣшно; земи бѣлтѣка на едно яйце, разбий го добръ и приложи сокътъ на единъ лимонъ съ нѣколко бучки захаръ и дръжъ смѣсьтъ близо за да земашъ докжтъ кашлицата прѣмине. Единъ добръ начинъ за да се приготвяватъ, когато лемонитѣ сж изобилни е да се турнатъ въ студена вода, да ги оставите да вржтъ докжтъ омекнатъ; тогава истискайте сокътъ имъ, ще земете повече сокъ по този начинъ, и притурѣте захаръ споредъ вкуса на челоуѣка, и турнѣте го въ едно шише.

Друго полезно употрѣбение на лимоня е да завържешъ едно парче лимонъ когато ви боли главата ноця, и повтори нѣколко пѣти и ще спрѣ болката. Ако нѣкому ржцѣтъ сж умацани отъ цѣръ или друло нѣщо, натрий ги съ лимонъ слѣдъ като сокътъ повечето е истисканъ, тѣ ще си придобиятъ шарѣтъ. Бохчи за маса или други бѣли нѣща, ако сж опятнени, можтъ се исчисти съ сокътъ на лимонъ и соль, и тогава да се оставатъ на слънцето.

Ние сме наклонни да не оцѣняваме напълно добринитѣ които ние приемаме отъ тѣзи прости нѣща, нѣ въ сольта ние имаме най-полезниятъ цѣръ, който е всякога на ржка. За гърлоболне, което сега толкова прѣобладава, една чайна лъжица соль растопена въ половинъ чаша вода, и като се употрѣбява за гаргара, е много полезно; това може да се повтаря всякой часъ, или три пѣти на день, както го изисква нуждата. Когато кръвъ потече отъ гърдитѣ, соль земена суха много спомага. Соль и вода, ако се държтъ въ устата често спомагатъ за жбоболие, или малко камфоръ меже да имъ се приложи, и тогава употрѣби, смѣсьта. Соль и оцетъ често исцѣряватъ диария,

и соль и пиперъ често спомага на диария, когато се пжтува по море или по сушя. Смѣсь отъ бѣлтѣка на едно яйце и соль, ако се употрѣби на врѣме, спомага за пробиванieto на цирей или слѣпокъ.

— За да се спре поданието на косата употрѣби слѣдующийтъ смѣсь: 80 грам. бораксъ, 15 грам. камфоръ, половинъ кил. дъждовна вода. Нека всичкото заври, и турни въ едно шише за да миешъ главата си съ него.

Книжнина.

Получихъ се въ редкцията ни слѣдующитѣ периодически списания и вѣстници:

„*Домашенъ прятелъ*“, Мѣсечно списание за наука, религия, промышленность и домакинство. Год. VII брой IV и V. Издава Българ.ското Евангел. Д-ство въ гр. София. Годишна цѣна 3 $\frac{1}{2}$ левъ.

„*Звѣздѣца*“, Мѣсечно Илюстровано списание за дѣца. Редакторъ Издатель, Бѣлогрѣдовъ. Год. IV кн. V. Годишна цѣна 2 лева въ гр. София.

„*Взѣдржатель*“, Мѣсечно списание на Българ. Въздър. Сѣюзъ Год. I. брой IV и V. Годишна цѣна 2 лева. Въ гр. София.

„*Семейно Огнище*“, Илюстровано списание. Редакторка М. Недѣлкова, Попова. Издава Д-ство „Сѣюзъ“ въ гр. Варна. Год. I. брой—IV. Годишна цѣна 8 лева.

„*Младина*“, Научно-забавителенъ вѣстникъ съ картини за младежитѣ отъ двата пола. Год. IV кн. VIII. IX и X. Издава Д-ството „Отецъ Пансий“ въ гр. Казанлъкъ. Годишна цѣна 2 лева.

„*Градинка*“, Мѣсечно дѣтско списание съ картинки. Год. I. брой VI-IX. въ гр. София. Редакторъ. Ст. С. Русевъ. Годишна 2 лева.

„*Согласие*“, Седмиченъ политически икономически и литературенъ вѣстникъ. Стопанинъ-Редакторъ. Д. В. Македонский. Год. I. брой 37-50 въ гр. София. Годишна цѣна 10 лева.

ХРИСТИАНСКИЙ СВѢТЪ,

Издава Методистката Епископална Миссия, Руссе.

Отговорникъ: СПАСЪ ДИМИТРОВЪ.